

Nr 93.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm; given Stockholms slott den 21 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anför statsrådet Mossberg:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under kapitalbudgeten, socialdepartementet, statens allmänna fastighetsfond, punkten 1, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av 1 260 000 kronor.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga nämnda anslagsfråga.

Sedan medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd i ett år 1943 avgivet betänkande (SOU 1943: 20) framlagt förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket, underställdes denna fråga 1944 års riksdag (prop. nr 223; riksd. skr. nr 277). Nämndens förslag innebar bland annat, att de

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 1 saml. Nr 93.

mera krävande rättsmedicinska undersökningarna, främst obduktionerna, skulle koncentreras till ett fåtal undersökningsstationer, där verksamheten skulle handhas av rättsmedicinskt specialutbildade läkare. För ändamålet skulle riket indelas i fyra rättsläkardistrikt och fyra rättsobducentdistrikt med var sin undersökningsstation. Nämndens förslag har hittills föranlett inrättande allenast av en rättsläkarstation i Stockholm, vilken trädde i verksamhet den 1 januari 1945. Den av nämnden framlagda organisationsplanen har emellertid i princip godtagits såsom grundval för inrättande även av rättsläkarstationer i Lund och Göteborg, varemot förslaget i övrigt ansetts böra göras till föremål för fortsatt utredning. Slutligt avgörande beträffande Lunda- och Göteborgsstationerna har tills vidare fått anstå i avvaktan på lösningen av vissa med inrättandet av dessa stationer sammanhängande frågor.

Förenämnda i princip beslutade omläggning av rättsmedicinalväsendets organisation innebär icke någon förändring beträffande polismyndigheternas uppgifter på hithörande område. Sålunda åligger det liksom tidigare polismyndigheterna bland annat att verkställa s. k. liksyn i sådana fall, där någon utan veterligen föregående sjukdom finnes ligga död. I Stockholm finnes för de sålunda å polismyndigheten ankommande uppgifterna en särskild s. k. politiinrättning, vilken är förlagd å karolinska institutets tomt vid Hantverkargatan. Inrättningen i fråga tillkom på sin tid i samverkan mellan kronan och staden. Den 9 december 1864 stadfäste sålunda Kungl. Maj:t en överenskommelse mellan staden och karolinska institutet, enligt vilken staden utfäste sig att till uppförande och inredning å institutets tomt av ett bårhus, inrymmande en likbod, en expositionslokal, ett rum för sköljning och tvättning, en materialbod och ett rum för polisundersökningar, bevilja ett bidrag av 20 000 riksdaler, på villkor att bårhuset i sin helhet utan kostnad för staden vårdades och underhölles av institutet samt finge användas till bårhus för stadens räkning.

Stockholms rättsläkarstations verksamhetsområde, benämnt Stockholms rättsläkardistrikt, omfattar Stockholms stad samt Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Gotlands län. Desutom skall stationen betjäna områden utanför distriktet, i den mån så påkallas och hinder därigenom icke uppstår i arbetets behöriga gång. Stationen har alltsedan sin tillkomst varit provisoriskt inrymd i de lokaler, som disponeras av karolinska institutets rättsmedicinska institution på nysnämnda tomt vid Hantverkargatan i Stockholm. Enligt det år 1940 träffade avtalet mellan kronan och Stockholms stad rörande vissa markfrågor i Stockholm skall emellertid ifrågavarande tomt senast den 1 juli 1948 avträdas till staden, som där skall uppföra ett s. k. nämndhus. Sedan med anledning härav vid 1944 års riksdag (prop. nr 236; riksd. skr. nr 366) beslut fattats om utflyttning av institutet till Norrbackaområdet och medel anvisats för en första etapp av byggnadsarbetena därstädes, anbefalldes Kungl. Maj:t den 14 juli 1944 byggnads-

styrelsen att verkställa utredning rörande uppförande bland annat av nybyggnad för den rättsmedicinska institutionen med en därtill ansluten rättsläkarstation. Då rättsläkarstationen skulle inrymma vissa lokaler — bland annat ett bårhus — varav Stockholms stad kunde ha intresse, anbefalldes byggnadsstyrelsen samtidigt att upptaga förhandlingar med staden om samverkan vid stationens upprättande.

Med skrivelse den 2 mars 1946 överlämnade byggnadsstyrelsen ett av arkitekten Ture Ryberg i samråd med styrelsen upprättat förslag till nybyggnad för den rättsmedicinska institutionen med en därtill ansluten rättsläkarstation. Enligt förslaget skulle institutionen och stationen inrymmas i ett byggnadskomplex, uppdelat på skilda byggnadskroppar. Styrelsen meddelade emellertid, att de av styrelsen inledda förhandlingarna med Stockholms stad om samverkan i fråga om rättsläkarstationen då icke avslutats, samt föreslog, att i avvaktan därpå skulle uppföras allenast de för den rättsmedicinska institutionen avsedda delarna av byggnadskomplexet. På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 273 har 1946 års riksdag (skr. nr 456) för budgetåret 1946/47 anvisat medel för uppförande av byggnad för den rättsmedicinska institutionen i enlighet med vad byggnadsstyrelsen sålunda föreslagit.

Sedan förhandlingarna med Stockholms stad numera slutförts, har *byggnadsstyrelsen* med skrivelser den 21 november 1946 och den 31 januari 1947 överlämnat förslag till uppförande av dels en byggnad för rättsläkarstationen, dels ock en byggnad, inrymmande vaktmästarbostäder och garage för polisbil. Med förstnämnda skrivelse har styrelsen vidare överlämnat förslag till avtal mellan kronan och Stockholms stad angående uppförande och drift av en politiinrättning vid rättsläkarstationen, vilket avtal, enligt vad styrelsen upplyst, godkänts av medicinalstyrelsen och Stockholms stadsfullmäktige.

I byggnadsstyrelsens skrivelser anföres huvudsakligen följande:

Vid planeringen av rättsläkarstationen har styrelsen i samråd med institutionsföreståndaren, professor W. Bosæus, och professor emeritus Einar Sjövall, vilken senare av universitetskanslern anvisats såsom särskild sakkunnig, efter viss reducering av det från början föreliggande lokalprogrammet utarbetat tvenne alternativa förslag, av vilka det ena upptager de lokaler, som erfordras utan att någon samverkan beträffande politiinrättningen mellan kronan och staden kommer till stånd, medan det andra är uppgjort med utgångspunkt från en sådan samverkan. Det förstnämnda förslaget har av styrelsen kostnadsberäknats till 940 000 kronor och det sistnämnda, som åskådliggöres å 5 av styrelsen överlämnade, av arkitekten Ryberg upprättade ritningar, till 1 260 000 kronor.

Skillnaden utgöres av 320 000 kronor, vilken summa dock bör justeras med anledning av att det i polisavdelningen (jfr nedan) ingående laboratoriel bör bestridas av statsmedel, medan kostnaderna för bårhusföreståndarens expedition, vilken ansetts böra förläggas i direkt samband med rättsläkarstationen och inom den härför avsedda flygeln, bör falla på staden. Sedan

hänsyn tagits härtill skulle förenämnda merkostnader, som i händelse av samverkan skulle erläggas av staden, utgöra 312 000 kronor.

Den planerade nybyggnaden för rättsläkarstationen avses att förläggas i direkt anslutning till den rättsmedicinska institutionen vid karolinska institutet. Verksamheten inom rättsläkarstationen är uppdelad på fyra avdelningar, nämligen polis-, bårhus-, expeditions- och obduktionsavdelningarna. Det har ansetts önskvärt, att samtliga dessa avdelningar erhålla från varandra skilda entréer. Byggnaden tänkes till huvudsaklig del uppförd i tre våningar jämte källare med en särskild i en våning utbildad flygelbyggnad inrymmande lokaler för polisavdelningen. Botten- och källarvåningarna i huvudbyggnaden upptaga lokaler för bårhusavdelningen, medan våningarna 1 och 2 trappor inrymma olika lokaler för expeditions- och obduktionsavdelningarna.

Till rättsläkarstationen har anordnats särskild infart från en biväg till Solnavägen. I anslutning till infarten uppföres en mindre byggnad inrymmande två vaktmästarbostäder samt garage för polisbil. Kostnaderna för denna byggnad ha beräknats till 80 000 kronor.

Den i anslutning till rättsläkarstationen avsedda politiinrättningen kommer att betjäna förutom Stockholms stad vissa områden utanför staden. Institutionsföreståndaren, professor Bosæus, har uppskattningsvis angivit att ca 15 % av hela antalet förrättningar för närvarande och även i framtiden beräknas belöpa sig på inrättningens verksamhetsområde utanför staden. Med anledning härav har enligt förslaget till avtal stadens andel av kostnaderna ansetts böra utgöra 85 % av förenämnda 312 000 kronor eller i runt tal 265 000 kronor.

De i avtalsförslaget beräknade byggnadskostnaderna hänföra sig till i maj 1946 gällande priser å material och arbetskraft. Vid slutlig uppgörelse skall därför hänsyn tagas till den förändring i kostnaderna, som kan tänkas inträffa under tiden fram till byggnadsföretagets färdigställande. Föreskrift härom har införts i tillägg till avtalsförslaget.

Då ett förläggande av stadens politiinrättning i anslutning till rättsläkarstationen skulle vara förenligt med ett rationellt bedrivande av arbetet därstädes samt fördelaktigt för undervisningen i rättsmedicin vid karolinska institutet, har styrelsen ansett sig böra förorda, att en samverkan med staden kommer till stånd på i avtalet angivna villkor.

Utöver en föreskrift om bidrag från Stockholms stad till kostnaderna för rättsläkarstationens uppförande på sätt byggnadsstyrelsen anfört innehåller avtalsförslaget, bland annat, bestämmelser om att kronan skall helt svara för kostnaderna för uppförande av vaktmästarbostäder och garage, att garaget skall utan kostnad disponeras av staden för dess politibil, att samtliga kostnader för rättsläkarstationens utrustning, underhåll och drift skola ankomma på kronan samt att staden skall tillhandahålla kronan det i avtalsförslaget angivna byggnadsbidraget, när byggnadsföretaget är avslutat.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, *dels* att avtalsförslaget måtte godkännas, *dels ock* att för ifrågavarande byggnadsarbeten måtte anvisas (1 260 000 + 80 000) 1 340 000 kronor. Vid bifall härtill ämnade styrelsen framdeles till statsverket inleverera stadens anpart av byggnadskostnaderna, 265 000 kro-

nor, vilket belopp dock enligt det förut anförda kunde komma att undergå viss förändring med hänsyn tagen till eventuellt inträffande prisförändringar.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet icke funnit anledning framställa erinran mot kostnadernas fördelning mellan Stockholms stad och statsverket.

I propositionen nr 223 till 1944 års riksdag, vari förslag framlades om *Fördraganden.* inrättande av statens rättsläkarstation i Stockholm, förutsattes, att stationen, efter att under en kortare provisorietid ha varit inrymd i karolinska institutets rättsmedicinska institutions nuvarande lokaler vid Hantverkargatan i Stockholm, skulle få sin lokalfråga slutgiltigt ordnad i samband med uppförandet av den då planerade nybyggnaden för den rättsmedicinska institutionen å Norrbackaområdet. Då rättsläkarstationen skulle inrymma vissa lokaler, varav Stockholms stad kunde tänkas ha intresse, förutsattes vidare i nämnda proposition, att förhandlingar skulle upptagas med staden angående deltagande från stadens sida i kostnaderna för densammes uppförande.

Sedan vid fjolårets riksdag medel anvisats för uppförande av en nybyggnad å Norrbackaområdet för den rättsmedicinska institutionen, har byggnadsstyrelsen nu framlagt två alternativa förslag till en därtill anknuten rättsläkarstation, av vilka det ena upptager de lokaler, som erfordras utan att någon samverkan kommer till stånd med Stockholms stad, och det andra är uppgjort med utgångspunkt från en sådan samverkan. De båda förslagen ha av styrelsen kostnadsberäknats till 940 000 respektive 1 260 000 kronor. Härtill komma de till 80 000 kronor beräknade kostnaderna för uppförande av en särskild byggnad, inrymmande vaktmästarbostäder och garage. Styrelsen har vidare överlämnat förslag till avtal med Stockholms stad rörande fördelningen av kostnaderna vid ett genomförande av det alternativ, som uppgjorts med utgångspunkt från samverkan mellan kronan och staden vid stationens upprättande. Enligt avtalsförslaget skall staden bidra till kostnaderna för anläggningens upprättande med 265 000 kronor — nämnda belopp kan dock komma att undergå viss förändring med hänsyn tagen till eventuellt inträffande prisförändringar från maj 1946 till tidpunkten för anläggningens färdigställande — medan byggnadskostnaderna i övrigt ävensom samtliga utgifter för anläggningens utrustning, underhåll och drift skola ankomma på kronan. Byggnadsstyrelsen har för sin del förordat en samverkan med staden.

För egen del finner jag i likhet med byggnadsstyrelsen lämpligt, att en samverkan kommer till stånd med Stockholms stad beträffande nybyggnaden för rättsläkarstationen. Till grund härför torde i princip böra läggas den överenskommelse i ämnet, som preliminärt träffats av byggnadsstyrelsen och staden. Mot de beräknade kostnaderna för det byggnadsförslag, som uppgjorts med utgångspunkt från en sådan samverkan, eller 1 260 000 kronor, synes intet vara att erinra. Jag förordar vidare, att 80 000 kronor

anvisas för uppförande av en byggnad, inrymmande vaktmästarbostäder och garage. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså uppgå till (1 260 000 + 80 000) 1 340 000 kronor. Ett anslag å nämnda belopp torde böra anvisas för nästa budgetår under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, samt därvid i enlighet med vad som anförts i propositionen nr 33/1947 uppföras under rubriken inrikesdepartementet.

Det å staden enligt avtalet ankommande bidraget till kostnaderna för uppförande av nybyggnaden för stationen torde i sinom tid böra tillföras den å investeringsstaten för statens allmänna fastighetsfond uppförda titeln bidrag från kommuner.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, till
Nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm för
 budgetåret 1947/48 anvisa ett investerings-
 anslag av kronor 1 340 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Kahm.